

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput III. Idem (a) Vvigor. Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

matrimonium. Et quia plerumque dote jam assignata sponsi liberos à se procreatos suscipiebant, ideo Pontifex statuit, dotem esse restituendam, & matrimonium, si forsan de facto contractum erat, dissolvendum esse. Sed utinam, ut facile est interpretationes has refellere; ita esset & veram assignare: placet nunc alia, quam adducit ipse Basil. *ubi supra, num. 10.* dum pro alium, legitillum; ita ut sensus sit, quod mulieres quæ filios proprios susceperint è sacro fonte, pœnitentiam per annum peragent, & dotem, quam in die nuptiali dederunt, recipiant, & transacto anno illum virum recipiant, & similiter vir uxorem, non aliam, sed eandem. Igitur juxta sententiam Pontificis Deus dedit, separandi erant conjuges quoad cohabitationem, saltem per annum. Quod similiter statutum fuit in Concil. Mogunt. sub Carolo, *can. 55.* qui refertur inter capitularia Caroli *lib. 5. cap. 100.* ibi: *Nullus proprium filium, vel filiam de fonte baptismatis suscipiat, nec filiolam, nec commatrem ducat uxorem: nec illam, cujus filium, aut filiam ad confirmationem duxerit, ubi autem factum fuerit, separentur.* Et expressius in Concilio apud Wermeriam, *can. 3.* relato in *cap. 2. 30. q. 1.* ibi: *Si quis filiastrum, vel filiastram suam ante Episcopum tenuerit ad Confirmationem, separatur ab uxore sua, & nunquam aliam accipiat.* Et idem cum Andovera Chilperico suo marito absente filiam peperisset Chilechindam, & suafu Fredegundis eam de sacro fonte levasset, rediens Chilpericus repudiavit Andoveram: *Non potero, inquit, te habere conjugem, cum commatris adeptas sis nomen.* Quam idcirco cum filia in monasterium detrussit, ut refert Aymonius *lib. 3. cap. 6.* Nec tunc obstant illa verba, *totam præcipimus recipere dotem.* In quibus cum agatur de dote reddenda, supponitur matrimonium intercessisse. Nam ea verba non debent referri ad primam partem decisionis, sed ad ultimam; postquam enim Pontifex questionis propositæ respondit, statim subjicit, nulli licere commatrem in conjugem accipere, & annectit verba proximè relata, quæ si referantur ad casum priorem, quando conjuges filium de fonte sacro susceperint, absurdum continent: quare referenda sunt ad posteriorem casum, in quo statuitur, nullum posse commatrem in conjugem accipere. Quo casu rectè annectitur, ut si

mulieres pro hac licita re, hoc est matrimonio ita celebrato, separata fuerint, dotem recipiant, quam in die nuptiarum præstiterunt; & peractâ pœnitentiâ, alios viros accipiant; quod mirum non est, cum nullum esset matrimonium ab eis celebratum. Quo modo etiam accipiendus est textus in *can. 53. sexta Synodi in Trullo*, in illis verbis: *Quoniam spiritualis necessitudo, seu affinitas corporum conjunctione major est, in nonnullis autem locis cognovimus quosdam, qui ex sancto & salutari baptismate usantes suscipiunt, postea quoque cum maribus illorum viduis matrimonium contrahere, statimus, ut in posterum nihil fiat ejusmodi: si qui autem post præsentem canonem hoc facere deprehensi fuerint, ii quidem primo ab hoc illicito, & injusto matrimonio desistant, deinde & fornicatorum penis subjiciantur.* Verùm contrarium, immò non separandos esse, si fraudulenter, & per fraudem fecerint, docetur in *c. 4. 30. q. 1.* idem si propter ignorantiam filium communem levaverit, observandum statuit Nicolaus in *cap. de his, ead. q.* & si propter necessitatem fecerint, idem asserendum esse statuit Joannes VIII. in *cap. ad limina, ead. q.* in quo canonum disidio Alexander in præsentem docet, inter conjuges filium proprium suscipientes non dissolvi conjugium ante compaternitatem legitime contractam, sive ex fraude, sive ex ignorantia id fecerint: si ex fraude, ne scientibus conjugibus, & divertere cupientibus, hac viâ ad divortium aditus patefieret: si verò ex ignorantia, quia ea illos excusat, & ita hoc casu matrimonium conservatur in eo statu, à quo incipere non poterat, ut plerumque contingit, *c. dilectus, de sponsal. cap. ad Apostolicam, de regul. c. quemadmodum, de jur. jur. c. 4. & 6. qui clerici, vel vocentes, l. 3. c. de interd. matr.* sed et si matrimonium per cognationem hanc supervenientem non dissolvatur, tamen eum, qui scienter, & malitiosè eam contraxit, non posse petere debitum, docet Mendo in *statera, dissert. 5. q. 20. per tot.* & si pater baptizaverit filium, quem ex copula illicita suscepit, non potest contrahere matrimonium cum ejus matre. *Christin. tom. 1. dec. 328.* Illud etiam certum est, quod si ambo conjuges susceperint alienum filium inter se, nullam cognationem contrahunt, ut declaravit Innoc. III. in epistola missa Rosanenfi Archiepiscopo, cujus integram dabimus in *c. 5. de consanguinit. & affinit.*

C A B U T III.

Idem (a) Vvigor. Episcopo.

SUPER eo, quod à nobis tua fraternitas requisivit, utrum duorum compatrum filii post compaternitatem geniti possint matrimonio copulari, vel si conjuncti fuerint, eorum sit matrimonium rescindendum. Inquisitioni tuæ tale damus scripto continente responsum. Si enim filii tales fuerint, per quorum alterum, vel utrumque parentes ad compaternitatem devenerunt, eos conjungi nullâ ratione permittas, & si conjuncti fuerint, Pontificali auctoritate ab invicem ipsos non differas separare. Cæterùm si per neutrum eorum ad compaternitatem ventum fuerit, de his volumus (b) consuetudinem tuæ Metropolitanæ Ecclesiæ, vel aliarum circumpositarum inquirere, & diligentius imitari: ita quidem, quod si ejusdem Ecclesiæ consuetudo habet, inter eos non sustineri conjugium fieri, nec factum firmitatis robur habere, tu simili modo in Ecclesia tibi commissa conjugium hujusmodi fieri non permittas, & si quos taliter junctos inveneris, juxta earundem Ecclesiarum consuetudinem ipsos separare ab invicem

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. IV.

O 2

non

non omittas. Verùm si de consuetudine haberetur, ut talia conjugia sustineantur, & permittantur; tu in eadem Ecclesia hujusmodi conjugia dissimulare poteris, ita quod nec contradicere, nec tuum præstare videaris assensum: quia sicut grave est antiquam consuetudinem circumadacentium Ecclesiarum super his contemnere; sic quoque gravius videtur, si propterea hujusmodi conjugii tuum indulgeres assensum, cum posset in exemplum assumi.

NOTÆ.

1. (a) **V**igor.] Ita legitur in prima collectione, sub hoc titulo cap. 3. in hac sexta legitur *Vigiliensi*; sed Antonius Augustinus in *notis ad hunc textum*, retinendam putat lectionem Wigorniensem, de qua dicececi nonnulla notavi in cap. 9. de elect.
2. (b) *Consuetudinem.*] Et ita consuetudine induci

posse impedimenta matrimonii, probatur in c. 1. hoc titul. cap. quod dilecto 3. cap. quod debet, de consanguin. & affin. cap. olim, de clericis conjug. & docet Tapia lib. 4. *causa moralis*, q. 24. quod quomodo accipitur, & quæ conditiones in tali consuetudine desiderantur, exponit latè Basil. lib. 6. de matrim. cap. 4. cum sequent. & nos aliqua adduximus in cap. 1. de sponsal. & textum hunc ex potui in cap. 1. hoc titul.

CAPUT IV.

(a) Clemens III.

Martinus Bertam duxit in uxorem; Tebergam sibi Lotharius copulavit, & Lotharius Bertæ & Martini filium de sacro fonte suscepit: Lothario verò & Bertæ sublatis de medio, Martinus cum Teberga contraxit: quarit à nobis tua fraternitas, utrum tales sint ab invicem separandi. Nos autem tuæ fraternitatis consulationi duximus respondendum, quod cum secundum verbum Domini, vir & mulier una per connubium caro efficiantur, liquidum est, Tebergam non posse Martino matrimonialiter copulari, qui compater ejus fuerat, cum quo ipsa Teberga una caro noscitur extitisse.

NOTÆ.

1. (a) **C**lemens III.] Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc titul. cap. 1. nullibi tamen exprimitur, cui rescribat Pontifex, licet facile ex nominibus conjugum, de quibus in præsentia agitur, cognoscatur cum Prælate aliquo Gallie in eo alloqui.

alterius de sacro fonte suscepit, esse patri naturaliter compatrem, non autem esse illi uxorem commatrem, idcirco marito defuncto posse viduam cum patre baptizati matrimonialiter copulari: quod etiam docuit Paschalis Papa in cap. post uxoris 5. eadem 30. quest. 4. ubi ita generaliter statuit: *Post uxoris obitum cum commatre uxoris viri superstitis conjugio copulari, nulla videtur auctoritas, vel ratio prohibere; nec enim cognatio carnis cognatio spiritus comparatur, nec per unionem carnis ad unionem spiritus transitur.* Nam pro istorum jurium solutione discrimen constituendum est inter uxorem patris spiritualis, & inter uxorem patris naturalis; ad patris enim spiritualis uxorem prius, ut supponimus, cognitam, spiritualis cognatio transfunditur, ex præsentia textu; atque ita si unus ex conjugibus filium aliorum de sacro fonte suscepit, ambo, videlicet vir & uxor, compatres efficiuntur parentibus infantis, d. cap. si quis 3. 30. q. 4. & per consequens si Maria uxor Joannis, inter quos matrimonium fuerat consummatum, levasset de fonte filium alterius femine, non potest Joannes cum femina illa post mortem uxoris matrimonium contrahere, juxta textum ita intelligendum in dicto c. *scificiatur*, 30. quest. 4. ad uxorem verò naturalis patris cognatio spiritualis, seu compaternitas non extenditur; atque ita si Joannes conjugatus filium Martini in baptismo suscepit, efficitur compater tantum Martini, non autem Mariæ uxoris ejus, cum filius esset Martini ex alia femina; idcircoque Martino compatre suo defuncto, potest Mariam viduam ducere in uxorem, si aliud impedimentum non obstat; nam inter eos nulla cognatio spiritualis contrahitur. Juxta quem calum accipiendus est textus in dicto cap. qui spiritali.

COMMENTARIUM.

2. **P**ro hujus textus expositione sciendum est, compaternitatem spiritualem, juxta veteres canones duplicem fuisse, directam videlicet, & indirectam: directa compaternitas est, quæ inter naturales patres baptizati, vel confirmati, & baptizantem seu confirmantem, & paternos baptismi, & confirmationis contrahitur, cap. 1. cum sequent. 30. q. 3. indirecta verò compaternitas erat, quæ extendebatur ad uxorem compatris, etiam si non commater fuisset, antea tamen cognita, c. *scificiatur*, c. *si pater*, cap. *si quis* 30. q. 4. in conjugio non vero, si licet per copulam liberam, l. 1. tit. 7. p. 4. nam cum maritus, & uxor efficiantur una caro, Genesis cap. 2. cap. lex divina, cum seq. 27. q. 1. c. quomodo 31. q. 1. cap. *debitum*, de bigam. non ordin. consequens est uxorem esse commatrem illi masculo, cujus filium maritus de sacro fonte suscepit, & per consequens non poterit vidua facta, matrimonialiter cum illo copulari, ut resolvit Pontifex in præsentia; itaque commatres duas non potest quis etiam unam post mortem alterius habere in conjugio, d. cap. 1. 2. & 3. d. c. quod autem 6. in fine 30. q. 4. Nec huic juris principio obstat textus in c. qui spiritali 4. 30. q. 4. ubi in can. 47. Concilii Triburialis statuitur, conjugatum, qui filium